

SORU 1: CYBE'a neden olan davranışlar nelerdir?

Hastalık etkeni bulunduran biriyle girilen korunmasız cinsel ilişki sonucu vajina, penis veya anüsten, vajinal, oral ya da anal ilişki ile bulaşır. Anal ilişki sırasında doku zarar görebileceğinden, bulaşma riski diğerlerine oranla daha fazladır. CYBE'ler hiç bir belirti vermeyebilirler. Bu nedenle sağlıklı görünen biriyle girilen cinsel ilişkiden hastalık kapmak ya da kendi hastalığını bilmeden başkasına bulaştırmak çok kolaydır. CYBE'ler ilişki sırasında salgı alışverişi dışında, herhangi bir nedenle etken bulunduran kan nakli, hasta biri tarafından kullanılmış iğne ile enjeksiyon, anneden bebeğine kan yoluyla ya da doğum sırasında, hatta kısmen emzirme, ustura bıçağı veya diş tedavisi ile de geçebilir. CYBE'ler (HIV/AIDS, Hepatit-B, frengi, bel soğukluğu, klamidya vb.) aynı ortamda bulunma (tuvalet, hamam gibi), öpüşme, el sıkışma, hasta bireyin hazırladığı yemekleri yeme, aynı kapları kullanma, sinek, böcek ısırması ile size BULAŞMAZ.

SORU 2: Bel soğukluğu nasıl bulaşır? Belirtileri nelerdir? Bu hastalığın tedavisi nasıl olur?

Bel soğukluğuna (gonore) yol açan şey vücudun ıslak ve sıcak bölgelerinde yaşayan bir bakteridir. Vajinal, anal ve oral korunmasız cinsel ilişkilerle bulaşabilir. Hem erkeklerde hem de kadınlarda cinsel organdan sarı-yeşil renkli akıntı, idrar sırasında yanma meydana gelir. Kadınlarda bu akıntı bazen kanlı olabilir. Belirtiler bulaşma gerçekleştikten 3-5 gün sonra görülmeye başlar. Bazı durumlarda ise bu süre 20 güne kadar uzayabilir. Bu şikayetleri yaşıyorsanız bir üroloğa, infeksiyon uzmanına ya da kadın doğum uzmanına başvurmanız gerekmektedir. Günümüzde tedavisi mümkündür. Fakat tedavi edilmediği durumlarda çocuk sahibi olamamaya kadar giden bir sonuçla karşılaşılabilir.

SORU 3: Frengi (sifiliz) nasıl bir hastalıktır? Belirtileri nelerdir? Bu hastalığın tedavisi nasıl olur?

Cinsel ilişkinin yanı sıra sağlıklı insanların zedelenmiş derisi, mikrobi taşıyan hazne (vajina), penis, makat, ağız ve dudaklarında

bulunan yaralarla herhangi bir şekilde temas ettiğinde de bulaşma olabilir. Ayrıca gebelikte de bebeğe bulaşır. Enfeksiyonun erken döneminde bulaştırıcılık en fazladır. İlk belirtiler bulaşmadan 1-12 hafta sonra görülür. Bulaşmış olduğu yerde (cinsel organlarda, ağızda ve makatta) çevresi kabarık sert ağrısız bir yara şeklindedir. 1-5 hafta içinde geçer. İkincil belirtiler 1-6 ay sonra çıkar. Vücutta göğüs, sırt, kollar ve bacaklarda kırmızı lekeler olur. Boyun, koltukaltı ve kasıklarda bezeler olur. Ateş, boğaz ağrısı ve genel halsizlik görülür. Son belirtiler bulaşmadan 3 yıl veya çok daha sonra ortaya çıkar. İç organlar ve deride açılan yaralar, eklem iltihabı, kalp damarlar ve beyinde olan tahribata bağlı ağrı ve sakatlıklar görülebilir.

SORU 4: Hepatit B hastalığı hakkında bilgi verir misiniz?

Hepatit B, Hepatit B virüsünün (HBV) meydana getirdiği bir enfeksiyon hastalığıdır. Dünyada en çok görülen enfeksiyon hastalıklarından biri olan Hepatit B, bütün dünyada önde gelen dokuzuncu ölüm nedenidir.

HBV'nin bulaştığı durumlar;

- Kan nakli (kan, kan ürünleri): Virüsü taşıyan kanın nakledilmesi
- Cinsel ilişki ile
- Genital sistem mukozalarından ve cilt yüzeyinde oluşan yaralardan
- Organ ve doku akli
- Anneden bebeğe (doğum sırasında veya hemen sonrasında, nadir durumlarda rahim içindeyken)
- Çocuktan çocuğa
- Virüslü iğneler ve şırıngalar ile kesici-delici aletlerin yeterli sterilizasyon yapılmadan kullanımı: Steril şartlarda yapılmayan kulak, burun, göbek delme işlemleri, kazara virüslü enjektörün batması, dövme yaptırırken kullanılan iğneler, kirli makas ve törpülerle manikür, pedikür yaptırmak, ustura veya kullanılmış tıraş bıçağı

- Özellikle kalabalık ve hijyenik standartların düşük olduğu yerlerde yakın aile ilişkisi ile bulaşma riski artmaktadır.
- Steril olmayan şartlarda yapılan sünnet Hepatit B enfeksiyonunu bulaştırmak için yeterlidir.

Hastalığın bulaşmadığı durumlar:

- Virüs,
- Hava yolu ile
- El sıkma, sarılma, yanak yanağa dokunmakla tokalaşmak, sarılmak veya öpüşmek (virüslü bir kişi ile olsa bile) gibi normal aktivitelerle.
- Yiyecek hazırlamakla, havuzda yüzmekle, virüslü bir kişi ile ofiste çalışmakla

BULAŞMAZ

Ortalama 90 gün süren kuluçka döneminden sonra karın ağrısı, halsizlik, sarılık gibi şikayetlerle hastalık ortaya çıkmakta, çoğunlukla da kendiliğinden iyileşmektedir. Bazı kişilerde ise hiç belirti vermeksizin vücutta bulunmaktadır. Hastalık ortaya çıkan ya da çıkmayan bazı kişilerde virüs vücut tarafından ortadan kaldırılamamakta ve bu kişiler virüsü hayat boyu vücutlarında taşımaktadır. Bu durumda karaciğerde geri dönüşü mümkün olmayan hasara, siroz veya kanser oluşumuna neden olmaktadır.

Çevre koşullarına ve dezenfektanlara oldukça dayanıklı bir virüs olan HBV'nün yaptığı hastalığın tedavisi yoktur. Ancak koruyuculuk oranı oldukça yüksek aşısı mevcuttur. CYBE'ler içinde aşı ile korunabilen tek hastalıktır. Ülkemizde de gelişmekte olan diğer ülkeler gibi HBV aşısı yenidoğan çocuklara ve hastalık için yüksek risk taşıyan sağlık personeline uygulanmaktadır.

Hastalığa yakalanan kişilerin ancak yarısında sarılık ortaya çıkmaktadır. Hastaların 2/3'ünde grip benzeri belirtilerle başlamaktadır. Geriye kalanlarda hastalık belirtisiz seyrederek. Sarılık ister gelişsin isterse gelişmesin hastaların %90'ı tamamen iyileşir.

Bu kişiler yaşamlarının sonuna kadar hastalığa karşı bağışık kalırlar. Geriye kalan %10 kişide virüs kandan temizlenemez. Bu kişiler "kronik Hepatit B taşıyıcısı" olarak adlandırılırlar. Virüsü taşıyan annelerden doğan çocukların %80-90'ı kronik taşıyıcı haline gelmektedir.

Taşıyıcılık: Taşıyıcıların %50'si belirtisiz olarak virüsü taşır. Kronik taşıyıcılar cinsel eşlerine Hepatit B bulaştırabilirler. Kronik taşıyıcı annelerden doğan bebeklere Hepatit B bulaşır. Kronik taşıyıcılarla aynı evi paylaşanlarda Hepatit B'ye yakalanma riski normal popülasyona kıyasla 2-4 kat daha fazladır. Kronik Hepatit B taşıyıcılığı, karaciğer kanserinin (primer hepatosellüler karsinoma) en önemli nedenidir. Kronik taşıyıcılarda bu kanserin görülme riski taşıyıcı olmayanlara kıyasla 200 kat daha fazladır. Bu nedenlerden ötürü Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), Hepatit B virüsünü sigaradan sonra 2. en önemli kanserojen kabul etmektedir. Yine DSÖ'ye göre kronik Hepatit B taşıyıcısı bir kişi yeterince uzun yaşarsa karaciğer kanserine yakalanma riski kaçınılmazdır.

Dünyada ve Türkiye'de Durum: Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün verilerine göre dünyada Hepatit B hastalığını geçirmiş 2 milyar kişi vardır. Halen dünyada 350 milyon kişinin kronik taşıyıcı olduğu bilinmektedir. Yapılan çalışmalara göre Türkiye nüfusunun %5-10'unun taşıyıcı olduğu tahmin edilmektedir. Dolayısıyla halen ülkemizde 3-6 milyon kişi kronik HBV taşıyıcısıdır. Kronik Hepatit B taşıyıcılığının belirtisi yoktur. Taşıyıcılar tamamen sağlıklı görünürler. Ancak kanda Hepatit B yüzey antijeni (HBsAg) saptanmasıyla taşıyıcılar ayırt edilebilirler.

SORU 5: Hepatit B'nin ortak tuvalet kullanımı ile geçer mi?

İhtimali vardır.

SORU 6: Hepatit B'de hastalığın ne zamandan beri taşındığını anlayabiliyor muyuz?

Hayır.

SORU 7: Hepatit B için bağımsızlık süresi ne kadar? Aşı takvimi nasıldır?

İki yol vardır. 0, 1, 2 , 12. aylarda veya 0, 1 ve 6. aylarda aşırı uygulamak. Enfeksiyonun kuluçka döneminde yapılacak aşının hastalığı önleyemeyeceği hatırdta tutulmalıdır.

SORU 8: Test yapılmadan aşı yapılırsa zararı olur mu?

Hayır.

SORU 9: Kronik Hepatit B taşıyıcısı bir kadın hamile kaldığı zaman bebeği hepatitli olarak mı dünyaya gelir?

Her gebe kadının Hepatit B virus enfeksiyonu açısından kontrol edilmesi, doğacak bebeğin belki de ömür boyu taşıyacağı bir hastalığa karşı tedbir alınmasını sağlayacaktır. Hastalığın plasenta aracılığı ile bebeğe bulaşması son derece nadir bir durumdur. Geçiş doğum anında annenin sekresyonları ve kanının bebeğe bulaşmasıyla olmaktadır. Hepatit B taşıyıcısı veya kronik enfeksiyonu olan anneden doğan bebekler, doğumdan sonra hemen iyice yıkanmalıdır. Bebeklere HBIG ile birlikte aşı yapılmasıyla koruyuculuk %90-95 düzeyine ulaşır. Önerilen aşı takvimi; 0, 1, 6. aylardır.

SORU 10: Hepatit B taşıyıcısı kişinin eşinin aşı ile korunmuş olması durumunda bulaşma riski nedir ve çocukları taşıyıcı olur mu?

Tüm aile üyelerinin aşılınması gerekir.

SORU 11: Bulaşma yolları aynı olmasına rağmen Hepatit C'nin bulaşma olasılığı Hepatit B'ye ve AIDS'e göre neden azdır?

HIV virüsü dış ortamda 15-20 dakika canlı kalırken Hepatit B virüsü 1 hafta boyunca canlı kalabilir. Ayrıca Hepatit B, HIV /AIDS ve Hepatit C için bulaşma yolları tam olarak aynı değildir.

SORU 12: Bel soğukluğu, frengi, hepatit dışındaki diğer hastalıkların belirtileri hakkında da kısaca bilgi verir misiniz?

Kasık biti, cinsel ilişkide, yakın vücut teması ile bulaşan parazitlerle oluşur. Kaşıntı, kıllarda küçük beyaz yumurtacıklar veya kısıkaçları olan küçük beyaz bitler görülebilir. Giysilerde kan lekeleri görülebilir. Özel şampuanlarla tedavi edilir.

Uçuk yani herpes her türlü korunmasız yapılan cinsel ilişki ile bulaşabilir. Genital Herpes tekrarlayan ve tam tedavisi olmayan bir hastalıktır. Genital bölgede kaşıntı ve yanma görülmektedir. Yara oluşmadan önce içi su dolu kesecikler oluşmaktadır.

Siğil, bir virüs (HPV) ile bulaşır. 1-3 ay içerisinde cinsel organlarda kırmızı, pembe, küçük karnabahar gibi kabartılara neden olabilir. Yayılıp büyüyebilir, yerine bağlı olarak ilişkide rahatsızlık verebilir.

Trikomonas, bir tür parazittir. Islak havlu ve giysilerde de birkaç saat yaşayabilir ancak genellikle cinsel ilişkiyle bulaşır. Kadınlarda sarı-yeşil kokulu vajinal akıntı ve kaşıntıya neden olur. İdrarda yanma, acıma yapabilir. Erkeklerde belirti vermeyebilir yada idrar yaparken yanma ve acımaya yol açabilir. Çiftler birlikte tedavi olmalıdır. Cinsel partnere de tedavi uygulanmalı ve tedavi sırasında cinsel ilişkiden kaçınılmalıdır.

Üreme organları mantarı, kandidiyasız kadın ve erkeğin cinsel salgıları ile ve özellikle hastaların dışkılarının teması ile bulaşmaktadır. Cinsel ilişki sırasında rahatsızlık, idrar yaparken yanma, genital bölgede kaşıntı ve tipik olarak görülen süt keşiği görünümünde veya peynirimsi beyaz akıntıdır. Tedavi esnasında ve tedavi sonrası bir hafta cinsel temas yasaklanmalıdır. Hastanın iç çamaşırlarının mümkün olduğunca kuru olması önerilmektedir.